

Utdanningsdirektoratet
Postboks 9359 Grønland
0608 OSLO

Deres ref:

Oslo, 12.09.2013
Vår ref: Tormod Skjerve/ 13-22433

Kvalitet i fagopplæring

Vi viser til brev fra Utdanningsdirektoratet av 08.05.13 med invitasjon til å komme med innspill til dokumentet "Kvalitet i fagopplæringen".

Virke mener:

- **Hensikten med kvalitetsvurderingssystemet må bli tydeligere**
- **Kvalitet i fagopplæringen må også handle om voksne**
- **Prøvenemndenes rolle og kvalitet må drøftes grundigere**
- **Dokumentet har en form som i liten grad egner seg som verktøy for kvalitetsvurdering og arbeid med kvalitet i fagopplæring.**

Hovedorganisasjonen Virke mener det er uklart hvilken hensikt dette dokumentet skal tjene. Det gjør det vanskeligere når en skal komme med konkrete tilbakemeldinger som kan sikre bedre forståelse og mer enhetlig praksis. Dokumentet kan leses som en beskrivelse av status for kvalitetsvurderingssystemet i Norge, men innholdet antyder også at dokumentet skal kunne fungere som en veiledning og kanskje også en inspirasjon for ulike aktører til å jobbe med kvalitet og kvalitetsvurdering på en bedre måte. Hvis det siste er en overordnet hensikt, mener vi at dokumentet trenger en omfattende redigering. Nå er det for ordrikt og upresist til å kunne innfri en slik målsetting.

En tredje måte å lese dokumentet på er å vurdere teksten som et første skritt mot å forskriftsfeste et kvalitetsvurderingssystem. Hvis det er tilfelle, kreves det en grundigere drøfting av nødvendigheten av et slikt system og et betydelig større presisjonsnivå i beskrivelsen.

Virke har valgt å gi sine innspill primært som en kommentar til teksten slik den foreligger, og at den først og fremst fungerer som en beskrivelse av dagens situasjon.

Kvalitetsvurderingssystemets hensikt

Virke mener det er viktig å være tydelig og konsistent på at relevans i fag- og yrkesopplæringen skal måles på i hvilken grad denne opplæringen treffer arbeidslivets kompetansebehov. Vi ønsker derfor at man bruker den samme formuleringen som

Hovedorganisasjonen Virke

Besøksadresse:
Henrik Ibsens gate 90
NO 0255 Oslo
Postadresse:
P.O. Box 2900 Solli
NO-0230 Oslo
Tel +47 22 54 17 00
Fax +47 22 56 17 00
E-post
info@virke.no
Bankgiro
6030.05.18543
Org nr.
970 134 646 MVA

Utdanningsdirektoratet benyttet i sitt notat av 1.6.2010 "Et helhetlig kvalitetsvurderingssystem i fag- og yrkesopplæringen":

"Hovedmålet for arbeidet med kvalitet i fag- og yrkesopplæringen er å sikre godt læringsutbytte for alle lærlinger og elever, og relevant kompetanse for arbeidslivet".

Dette vil være i tråd med at "Relevant kompetanse for arbeidslivet" beskrives som eget kompetanseområde i dokumentet, og at dette kompetanseområdet skal være det styrende elementet i kvalitetsvurderingssystemet (side 27).

Virke mener valg av indikatorer for å vurdere kvaliteten i fag- og yrkesopplæringen i sterkere grad må begrunnes i hvordan de gir informasjon om hvordan det enkelte kvalitetsområde er med og styrker opplæringens relevans for arbeidslivet.

Voksne i fagopplæringen

Fagopplæring er et av de viktigste elementene det formelle utdanningssystemet tilbyr voksne. Voksne er også en målgruppe i samfunnskontrakten for flere læreplasser. Vi kan derfor ikke forstå at kvaliteten i fagopplæringen for voksne ikke har fått en plass i kvalitetsvurderingssystemet. Vi ser heller ingen begrunnelse for hvorfor voksne ikke er nevnt i dokumentet. Virke anbefaler Utdanningsdirektoratet å se på direktoratets forslag til "Nasjonale føringer for kvalitet i fag- og yrkesopplæringen" fra september 2006, hvor et av fokusområdene nettopp var "Fleksibel fag- og yrkesopplæring for voksne". Virke forutsetter at dette blir en integrert del av kvalitetsvurderingssystemet.

Prøvenemndene

Prøvenemndene har en avgjørende rolle for målingen av resultater i fagopplæringen. Vi finner det uforsvarlig at kvalitetsvurderingssystemet slik det beskrives i dokumentet, ikke har noen omtale av hvordan kvaliteten på deres arbeid blir vurdert eller skal vurderes i fremtiden.

Andre kommentarer til dokumentet

Pkt. 3.2 Kvalitet:

s. 11: Det sies at man i dette dokumentet forholder seg til en definisjon som knytter kvalitet opp mot mål og måloppnåelse, men fotnoten det er henvist til definerer kvalitet som "evnen til å tilfredsstille brukerens krav og forventninger". Etter Virkes oppfatning er dette ikke identiske definisjoner av kvalitet.

s. 12: Virke reagerer også på bruk av begrepene prosesskvalitet og resultat kvalitet når det i dokumentet skrives at læringsmiljøet skal vurderes - ikke bare i prosesskvalitet, men også - i resultat kvalitet som et "sluttprodukt av det en ønsker å oppnå med arbeidet". Dette er etter vår oppfatning ikke slik en vanligvis definerer resultat kvalitet.

Pkt. 4.3 Resultat kvalitet

Dokumentet lager et skille mellom "læringsutbytte" og "gjennomføring med oppnådd kompetanse som kvalifiserer for arbeidsliv og studier". Dette er såpass oppsiktsvekkende at det burde begrunnes nærmere. Vi mener at læringsutbytte nettopp er kompetansen som er oppnådd vurdert mot arbeidsliv og videre studier.

Virke vil også påpeke at det er forvirrende og helt unødvendig at kvalitetsvurderingssystemet skal operere med en helt annen definisjon og forståelse av "læringsutbytte" enn det som er fastsatt av Kunnskapsdepartementet 15.11.2011 i Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring (NKR).

Dokumentet inneholder også en del formuleringer som oppleves som merkverdigheter:

s. 19: "Dimensjonering påvirker måloppnåelsen for fag- og yrkesopplæringen" står det i overskriften, men i teksten under står det at "Dimensjonering påvirker mål i fag- og yrkesopplæringen". Det siste er vel ikke korrekt og definitivt noe annet enn overskriften.

s. 20: "Relevant kompetanse hos lærere kan bidra til at eleven får den opplæringen han trenger, og at han gjennomfører". Dette kan selvfølgelig være et understatement, men vi har alltid betraktet relevant kompetanse hos lærere som en forutsetning for at eleven får den opplæringen han trenger.

s. 20/21: Det er ikke begrunnet hvorfor en ikke definerer lærerkompetanse og instruktørkompetanse på samme måte. Det er også uforståelig for Virke hvorfor ikke-formell kompetanse er utelatt fra kompetansedefinisjonen (men nevnes som del av kjennetegn knyttet til både lærer- og instruktørkompetanse).

s. 23: Virke mener det må dokumenteres bedre når det i dokumentet hevdes at lærebedriftens størrelse er viktig forutsetning for læringsprosessen. Vi forstår heller ikke hva som menes med "lærebedriftens tilbudsramme".

s. 24: "Gjennom å involvere elever og lærlinger i utviklingen av mål....". Dette står under overskriften "Læringsprosessen påvirker måloppnåelsen for fag- og yrkesopplæringen" og det er uklart hva slags "mål" direktoratet mener elever og lærlinger skal være med å utvikle. Er det mål for fag- og yrkesopplæring?

s. 28: "Forskning gir ofte et øyeblikksbilde av en del av fagopplæringen. Når vi ønsker å følge med i utviklingen over lengre tid, vil forskning ha klare begrensninger". Virke mener det er en vanlig oppfatning at longitudinelle studier er det viktigste verktøyet for å forstå utvikling over tid- Vi er dermed overrasket over at forskning fremstilles på denne måten.

Vennlig hilsen
Hovedorganisasjonen Virke

Inger Lise Blyverket
Leder arbeidslivspolitik

Tormod Skjerve
Seniorrådgiver